

DOPIŠ PRO TEBE

SRDCE JEŽÍŠOVO

10/79

Ještě před nedávnem se okázale slavíval svátek Božského Srdce Páně. V kostele bylo na první pohled poznat, kdy je první pátek v měsíci, zasvěcený Srdci Páně. Konalo se zasvěcování rodin Srdci Páně, různé smírné pobožnosti atd. Dnes to upadá; proti účtě k Srdci Páně se ozývají námitky: že jsou tyto pobožnosti sentimentální, že to neodpovídá povaze dnešních lidí, že vedou k nesprávné představě o Kristu.

CO O TOM MÁME SOUDIT?

Na prvním místě musíme zdůraznit, že konkrétní forma a způsob pobožnosti odpovídá vždycky člověku a jeho povaze. Ten, ke komu se v modlitbě obracíme, je vždycky Bůh Otec; modlíme se k Otci skrze Ježíše Krista v Duchu svatém, v obcování svatých, tj. ve společenství celé Církve. Tuto skutečnost nemůže žádná pobožnost zmenšit, jinak by nebyla křesťanská. Způsob pobožnosti však vyjadřuje naše vlastní zvláštní potřeba, přání, touha, názor a postoj ke světu a k Bohu. Najdeme-li v lesích kapličku sv. Huberta, asi se nemýlíme, když si domyslíme, že ji postavil hajný nebo někdo, kdo sem chodil na lov. Vidíme-li v kostele sochy sv. Dominika, sv. Kateřiny Sienské a Hyacinta, je jisté, že kostel postavili dominikáni. Uctívá se tu především Bůh v Nejsv. Trojici, všichni svatí, ale osobní postoj modlících se vybral si z té mnohosti jako charakteristické to, co mu bylo nejbližší.

RŮZNÉ PŘEDSTAVY KRISTA V DĚJINÁCH

Tento zvláštní specifický postoj se odráží i v představách Krista samého. Těm, kdo umísťovali v kupolích katedrál velkou



mozaiku Pantokratora – Vládce nebe i země – byla především blízká myšlenka na Krista, který zvítězil nad císaři a králi země. To bylo v prvních dobách, kdy vyšla Církev z katakomb a dočkala se veřejného uznání.

Později tento velebný obraz ustoupil a nahradil jej Ukřižovaný na znamení, že křesťané prožívají znovu živě pravdu, že Kristus v tomto světě stále ještě trpí. Proti těmto gotickým křížům, sochám, bičováním, korunováním trním – se jeví Michelangelův Poslední soud v Sixtinské kapli hrozným zesvětštěním. Aspoň se to někomu tak zdá.

Jiný postoj k obrazu vám řekne opak.

Kristus vládnoucí na trůně i Kristus trpící vyjadřují jeho osobu jen částečně. Proč neznázornit Vykupitele v podobě dokonalého člověka, se všemi přednostmi lidského těla, svalů, pohybů? Je to plný člověk, nezníčitelný, proto je i jeho tělo tak krásné, také po smrti, jak leží v klíně Matky – Pietà; je to člověk, který je soudce živých i mrtvých, (v Sixtinské kapli) – tedy Bohočlověk.

Chápeme-li renesančního Krista tímto způsobem, pak jistě neznamenají tyto obrazy úpadek, ale jistý pokrok, posílení vědomí, že Bůh vzal na sebe cele a dokonale všechno, co je lidské. To však neznamená, že všem renesančním malířům se podařilo to vyjádřit. Božství zobrazili někdy jen slabými náznaky – ale i sama plnost lidství je tajemství. Kdo pochopí člověka?

CO JE ČLOVĚK?

Člověk není jen tělo. Všichni moudří a rozvážní lidé odedávna napomínají druhé, aby neposuzovali druhé jen podle vnějšího vzhledu. Podle čeho máme tedy člověka hodnotit? Intelektuál hodnotí lidi podle rozumu, podle nadání a učenosti. Tomu se všichni bráníme. Člověk není jen to, co myslí. Odvoláváme se na mravní jednání, na skutky. Často slyšíme, že v těch je pravá hodnota člověka. A přesto i tato mravnost může být jen něčím vnějším. Mravními měřítky měřili farizeové. Ježíš dal před nimi přednost veřejné hříšnici a celníkovi.

Touto myšlenkou se často zabývá Dostojevský; ukazuje, že se pravá hodnota člověka nedá měřit jen morálními činy a že někdy zřejmí hříšníci jsou Bohu blíže než všichni ostatní.

JSME TAKOVÍ, JACÍ JSME V SRDCI!

Jádro člověka je skryté a tajemné a jazyky skoro všech národů je označují slovem SRDCE. I Písmo svaté neustále užívá tento výraz. » *Lidé pozorují zevnějšek, Bůh však vidí srdce člověka* « (1 Sam 16, 7) a čte v něm jako v otevřené knize. Protože tedy srdce je naše skryté JÁ, to, co opravdu jsme, sídlí milost Boží, Duch svatý v srdci, tam, kde se člověk a Bůh dotýkají.

MLUVIT TEDY O SRDCI JEŽÍŠOVĚ ZNAMENÁ MLUVIT O SAMÉM JÁDRU JEHO LIDSTVÍ SPOJENÉHO S BOŽSTVÍM V JEDNO » JÁ « – O JEDNOTĚ OSOBY BOHOČLOVĚKA.

Není náhodné, že úctě k Božskému Srdci Ježíšově se posmívají ti, kdo všechno posuzují jen rozumem (racionalisté), a že odpůrci této úcty byli tvrdě moralističtí jansenisté. Ani intelektualismus, ani tvrdý moralismus nemají zájem o to, aby pronikly hlouběji, než sahá rozumová úvaha a všeobecné zásady mravnosti.

Moderní filosofie a teologie se však víc zabývá člověkem, má větší zájem o jeho tajemství, pokouší se je odhalovat v životní souvislosti, v duševní i náboženské hloubce. Přirozeným symbolem této snahy je tedy srdce. Tím se ovšem nevyhneme hlavní otázce:

JAK PRONIKNOUT K SRDCI? JAK JE POZNAT A ODHALIT JEHO TAJEMSTVÍ?

Všeobecná zásada zní: jen podobné poznává podobné. Barvy poznáváme očima, zvuky ušima, všeobecně řečeno, všechno, co je hmotné, tělesné se poznává hmotnými smysly. Bystrost, nadání člověka odhalujeme rozumem. Mravní jednání posuzujeme podle vlastního mravního postoje. A SRDCE? Odpověď může být jen jedna:

SRDCE SE POZNÁVÁ JEN SRDCEM!

Tato prostá a logická odpověď má ovšem pro náboženský život dalekosáhlé následky. Cíl náboženského života je poznání Boha v Kristu. O jaké poznání však jde? Nevíme ani přesně, jak Kristus vypadal. Ale i kdybychom ho na vlastní oči viděli, na vlastní uši slyšeli, odešli bychom bez zájmu, jako řada jeho současníků, kdybychom se nesnažili proniknout hlouběji.

Co znamená hlouběji? V náboženském smyslu se nedá říci, že zná Krista každý, kdo důkladně prostudoval jeho nauku,

jeho slova, zásady, příkázání, rady. Ten, kdo je zachovává, se ovšem ke Kristu přiblíží mnohem těsněji než ten, kdo je jen slyší. Ale právě člověk, který chce udělat Kristova slova skálou, na které postaví hrad svého života, si den ze dne víc uvědomuje, jak je těžké rozumět slovům, nepochopíme-li osobu, která je říká, nedovedeme-li se vžít do jejího postoje, do jejích citů.

Jak se vžít do druhého člověka se nedá vypsát v knihách, nedá se vyjádřit v zákonech a nařízeních; k tomu se dojde jen jakýmsi zvláštním psychologickým a náboženským pochodem připodobnění. Jedna z nejcharakterističtějších modliteb ve slovníku úcty k Božskému Srdci Páně zní: *» Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň naše srdce podle srdce svého. «*

Tento proces vzájemného pochopení a vnitřního sžívání se je tedy podstatný prvek této pobožnosti. Poslední závěr je ovšem zkušenost, že JÁDRO JEŽÍŠOVY OSOBNOSTI JE BEZMEZNÁ LÁSKA K BOHU A K LIDEM A ŽE TUTO LÁSKU LIDÉ NECHÁPOU A ODMÍTAJÍ JI.

Pak vzniká přirozeně i myšlenka smíru, tj. touha nahradit netečnost druhých vlastní láskou.

Má-li být tedy úcta k Božskému Srdci znovu přitažlivější, zdá se, že je dnes lépe zdůrazňovat její lidské základy, které jsou dnes tak časové a nutné.

K ZAMYŠLENÍ

» Strach nemá v lásce místo, protože dokonalá láska strach zapuzuje. « (I Jan 4, 18)

» Hloubka naší lásky se dá změřit podle hloubky naší nenávisťi vůči zlu. « Sheen

» Deset spravedlivých mohlo zachránit Sodomu a Gomorru; tak může zachránit národ nebo svět několik lidí, kteří se dobrovolně nabídnou za obět. « Sheen

» Pane, dej mému tělu všechny bolesti a všechny slabosti, které jsou na světě. Chci ti dát své tělo jako obět, a trpět pro hříšníky na světě všechno, abys je ušetřil a jejich život změnil. «

Sv. Kateřina Sienská

Své dotazy a připomínky pište na adresu :

VELEHRAD, Postfach 592, CH-8026 Zürich